

Groots eerbetoon aan eigenzinnige Robertson

Een tentoonstelling in Museum Panorama Mesdag, boek en documentaire/podcast. De honderdste sterfdag van de Haagse kunstenaar Suze Robertson (1855-1922) wordt niet vergeten. Monument voor een eigenzinnige vrouw die haar tijd ver vooruit was.

Hans Hemmes

Den Haag

Nooit eerder zijn er zoveel onbekende werken van Suze Robertson te zien geweest, als vanaf dit weekend in Museum Panorama Mesdag. In totaal worden er meer dan 75 getoond, uit verschillende collecties. Dit overzicht is nog maar het topje van de ijsberg, want de Haagse kunstenaar schiep in haar leven liefst 1400 werken. Het museum maakt er ruimte voor vrij, vanwege de speciale band tussen het kunstenaarschap Hendrik Willem Mesdag en Sientje Mesdag-van Houten en Suze Robertson. De oprichters van het museum waren met haar bevriend en verzamelden haar werk. Door deze steun kon ze haar dochter Sara onderbrengen bij een gastgezin en zich volledig aan het kunstenaarschap wijden.

Kunsthistoricus en gastconservator Kees van der Geer heeft in twaalf jaar onderzoek haar werk in kaart gebracht. Hij raakte onder de indruk van de schildertechnieken die Robertson gebruikt en de ontwikkeling die ze doormaakt. Haar kunst is volgens hem tijdloos, een soort verstilling. Vanaf de eerste schetsen is ze 'een begenadigd tekenaar'.

Vrouwen

Robertson is vooral bekend door haar schilderijen van gebouwen en van vrouwen. Wat opvalt zijn de uitbundige kleuren en de krachtige beelden. Het lijkt of de vrouwen zo uit hun lijst kunnen stappen, om te vertellen wat zij moesten doorstaan eind 19de, begin 20ste eeuw. Ze zijn aan het werk op een spinnewiel, stoken vuur, drogen de was op een veld.

Een bekend model is het kindermisje Petronella Prins, dat ze ontmoette toen ze in het Brabantse Leur woonde. Haar leven was erg tragisch: de vrouw kreeg in drie jaar drie kinderen die allen overleden. Volgens Van der Geer moet Robertson haar

► Belangstellenden bij de expositie van Suze Robertson in museum Panorama Mesdag.

FOTONICO SCHOUTEN

▲ Kunstenaar Suze Robertson in 1909. FOTO PANORAMA MESDAG

erg hebben bewonderd. Zij maakte drie schilderijen van de vrouw die ze Pietje noemde. Ze gebruikte bladgoud om haar een soort aureool te geven, als een Mariabeeld. Ze is geportretteerd met neergeslagen ogen. „De vrouw straalt grootsheid uit, als een statig standbeeld”, aldus de kunsthistoricus. Het schilderij is ook de cover van het boek 'Suze Robertson Toegewijd, Eigenzinnig, Modern' dat in de museumshop te koop (24,95 euro) is.

Tijdens haar leven kreeg Robertson de kritiek dat haar werk somber en donker was. Zij zou dan ook wel zwaarmoedig zijn. Van der Geer toont met de expositie aan dat dit beeld niet klopt. „Ze was heel zelfstandig en had humor. Ze trapte veel

lol.” Maar in 1905 wilde ze haar vijftigste verjaardag niet vieren. „Ik hou niet van jubelen.” Zij loog dat ze in 1857 was geboren. Die datum staat zelfs op een lijst van een schilderij en op haar naambordje in de Suze Robertsonstraat. De gemeente gaat het nog corrigeren.

De laatste jaren van haar leven waren moeilijk: door artrose kon

ze geen penselen vasthouden. Ze stierf op 66-jarige leeftijd en is begraven op Oud Eik en Duinen. Waarom moeten lezers naar haar oeuvre komen kijken? Van der Geer: „Zij stond aan de wieg van de moderne kunst, inspireerde kunstenaars als Piet Mondriaan.” Hij heeft nog een oproep. Mocht u een schilderij van haar hebben, meldt u zich dan bij het mu-

seum! Suzanne Veldink was initiatiefnemer van het project in Museum Panorama Mesdag en coördineerde het. Zij vindt dat Robertson altijd onderbelicht is gebleven. „Waarschijnlijk omdat haar kunst zo vooruitstrevend was en ze paste in geen enkel hokje. De hoogste tijd dus voor rehabilitatie.” De tentoonstelling loopt tot 5 maart 2023.

'Beter bestreden dan genegeerd'

De Haagse journaliste Renate van der Zee ontdekte tot haar verbazing dat er nog geen documentaire over kunstenaar Robertson bestaat. Daarom heeft ze zelf een film en podcast gemaakt in opdracht van Museum Panorama Mesdag.

„Wat ik wil is een icoon teruggeven aan de stad. Een eigenzinnige vrouw die zich een weg baande toen er nog geen vrouwenrechten waren. Een heldin.” Van der Zee is gefascineerd door de schilderijen van Robertson en haar persoonlijkheid. „We hebben in Den Haag een kunstenaar gehad die erg getalenteerd en vernieuwend was. Ze gebruikte krachtige kleuren en maakte schonkige boerenvrouwen, vervallen huisjes. Ze ging een stap verder dan de schilders van de Haagse School die toen de dienst uitmaakten, in de richting van het expressionisme. Zonde

dat niemand dat weet.”

De documentaire (1 oktober op Omroep West) heet 'Beter bestreden dan genegeerd'. Het is een citaat uit een interview met Suze Robertson uit 1912. Ze reageert daarin op de kritiek uit die tijd. „Het zegt iets over hoe ze was”, aldus Van der Zee.

Lovend

In de documentaire spreekt de directeur van het Van Gogh Huis in het Brabantse Zundert zeer lovend over de schilderes. „Je zou haar de vrouwelijke Vincent van Gogh kunnen noemen. Waarom niet Van Gogh de mannelijke Suze Robertson?” Van der Zee sprak ook met kunsthistoricus Kees van der Geer die lang onderzoek deed, om al het werk van Robertson in kaart te brengen. Hij ontdekte dat ze doeken niet dateerde en vaak dezelfde onderwerpen koos. Verder gebruikte

ze fotografie om tot composities voor haar schilderijen te komen. Daarmee was ze haar tijd ver vooruit. Er zijn zo'n tweehonderd foto's gevonden. Van der Zee: „In die tijd al fotograferend op pad, als vrouw, dat is al erg bijzonder.” In de documentaire vertelt schilderijenrestaurator Annemiek van Stokkom over de technieken van de kunstenaar. Zo hebben haar doeken een dikke onderlaag verf, wat haar werk een expressief effect geeft. Van der Zee ziet haar film als een monument voor Suze Robertson die net zo bekend zou moeten zijn als Breinert, Mesdag of de gebroeders Maris.

En dat gaat wellicht wel lukken, want in haar oude woonwijk, het Zeeheldenkwartier, willen bewoners haar eren met de afbeelding van een schilderij op een blinde muur.